

C-269/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. március 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel Cluj (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 27.

Fellebbező:

Banca B. SA

Ellenérdekű fél:

A. A. A.

Az alapeljárás tárgya

Az elsőfokú eljárásban alperes Banca B. SA által a Tribunalul Specializat Cluj (kolozsvári különös hatáskörű törvényszék, Románia) azon ítélete ellen előterjesztett fellebbezés, amely ítélettel a Tribunalul Specializat Cluj (kolozsvári különös hatáskörű törvényszék) részben helyt adott A. A. A. kérelmének azzal, hogy megállapította a felek által kötött hitelszerződés egyes, többek között a változó kamatláb számítási módszerére vonatkozó feltételeinek tisztességtelen jellegét.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a 93/13/EGK irányelv 6. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányuló kérdés

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, hogy egy olyan feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően, amely a változó kamatlábat a „fix kamatmarzsot és egy bank által nem átlátható szempontok alapján alkalmazott referencia-kamatlábakat” tartalmazó képlettel határozza meg egy olyan hitelszerződés keretében, amely az első évre korlátozottan rögzített kamatlábat, az azt követő évekre pedig az említett képletnek megfelelően változó kamatlábat ír elő, az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy a hitelszerződésben szereplő ténybeli elemek alapján a fogyasztó fokozottabb védelmének biztosítása érdekében a szerződést átlátható referenciaértékeken (LIBOR/EURIBOR) és a bank fix kamatmarzsán alapuló változó kamatláb számítására irányuló módszer meghatározásával igazítsa ki?
2. Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az – a fent említetthez hasonló feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően – lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy a szerződés teljesítésének második évére megállapított fix kamatmarzs vagy az első évre vonatkozó fix kamatláb alapulvételével fix kamatláb alkalmazását írja elő bírósági határozat útján?
3. Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén, úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és a tényleges érvényesülés elvét, hogy a fent említetthez hasonló feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően azokkal ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a feleket úgy utasítja az új kamatláb tárgyalás útján történő meghatározására, hogy nem állapít meg referenciaértékeket?
4. Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén mely jogorvoslatokkal biztosítható a fogyasztók védelme a 93/13/EGK irányelv 6. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseivel összhangban?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és a Bíróság hivatkozott ítélezési gyakorlata

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése

2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349), 63–65. pont és a rendelkező rész

2013. május 30-i Jörös ítélet (C-397/11, EU:C:2013:340), 40–47. pont és a rendelkező rész

2014. április 30-i Kásler és Káserné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282)

2015. január 21-i Unicaja Banco és Caixabank ítélet (C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21)

2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo ítélet (C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980).

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (a kereskedők fogyasztókkal kötött szerződéseiben szereplő tisztességtelen feltételekről szóló 193/2000. sz. törvény; a továbbiakban: 193/2000. sz. törvény), amely a 93/13 irányelv rendelkezéseit ülteti át, és amelynek 6. cikke lényegében azt írja elő, hogy a szerződésben szereplő tisztességtelen feltételek nem válhatnak ki joghatásokat a fogyasztóra nézve, és a szerződés a fogyasztó hozzájárulásával joghatásokat továbbra is kizárólag akkor vált ki, ha a szerződés fennmaradhat a szóban forgó feltételek eltávolítását követően is, annak 7. cikke pedig azt írja elő, hogy amennyiben a tisztességtelennek minősített feltételek kizárását követően a szerződés a továbbiakban nem válhat ki joghatásokat, a fogyasztó a szerződés megszüntetését kérheti, és adott esetben kártérítést követelhet.

Az Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (a fogyasztói hitelszerződésekről szóló 50/2010. sz. sürgősségi kormányrendelet; a továbbiakban: O. U. G. n. 50/2010) 37. cikkének a) pontja előírja, hogy a változó kamatozású hitelszerződésekben a változó kamatláb a hitel pénznemétől függően az EURIBOR/ROBOR/LIBOR referenciaindexnek vagy a Banca Națională a României (román nemzeti bank) referencia-kamatlábának ingadozásaihoz kapcsolódik, és azt a hitelező a szerződés teljes futamidejére vonatkozóan rögzített kamatmarzssal egészítheti ki.

Az Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorului (a fogyasztóvédelemről szóló 21/1992. sz. kormányrendelet; a továbbiakban: O. G. n. 21/1992) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 174/2008 (174/2008. sz. sürgősségi kormányrendelet) által beiktatott 9³. cikke g) pontjának 1. alpontja szerint a pénzügyi szolgáltatók a változó kamatozású fogyasztói hitelszerződések keretében kötelesek biztosítani, hogy a kamatlábak változása független legyen a pénzügyi szolgáltató szándékától, mivel e változás bizonyos, a szerződésben rögzített és ellenőrizhető referenciaindexek ingadozásához kapcsolódik.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2007. június 5-én a fellebbező SC BANCA B. SA és az ellenérdekű fél A. A. A. mint kölcsönfelvevő 182 222 EUR összegre vonatkozó személyi kölcsön-szerződést kötött 300 hónapos futamidőre; a szerződést elsődleges jelzálog biztosította.

- 2 A szerződés a hitelnyújtás első évére 7,4%-os éves kamatlábat írt elő, míg az ezt követő időszakra érvényes kamatláb a kölcsönt folyósító bank üzlethelyiségeiben kifüggesztett, változó referencia-kamatláb 1,50 százalékponttal megnövelt mértékének felelt meg (5. cikk).
- 3 A kölcsönnyújtás általános feltételei értelmében a hitel futamideje alatt az érvényes kamatláb attól függően változhat, hogy az ügyfél bankkal szemben fennálló adósságának egységes szolgálata hogyan alakul (2.6. cikk), és a bank a kölcsönfelvevő hozzájárulása nélkül, a hitelfinanszírozás költségétől függően jogosult módosítani a kamatlábat (2.10a. cikk). Az általános kölcsönnyújtási feltételek szerint az olyan kölcsönök esetében, amelyek változó kamatlábat valamely LIBOR/EURIBOR referencia-kamatláb függvényében határozzák meg, a kamatláb a LIBOR/EURIBOR referencia-kamatláb alakulásától függően változhat (2.10b. cikk). A hathavonta felülvizsgálható új kamatlábat az alkalmazásának kezdőnapjától kifüggesztik a bank székhelyén, és az a módosítás napján érvényes hitelegyenlegre kell alkalmazni (2.11. cikk).
- 4 2017. június 9-én A. A. A. keresetet indított a Tribunalul Specializat Clujnál (kolozsvári különös hatáskörű törvényszék; a továbbiakban: törvényszék) a változó kamatlábbal kapcsolatos szerződési feltételek tisztességtelen jellegének, következésképpen azok semmisségének megállapítását kérve. Ezenfelül azt is kérte, hogy a törvényszék kötelezze a bankot arra, hogy a szerződési feltételeket a semmisség megállapításának és a feleknek a szerződés aláírása napján fennálló szándékának megfelelően módosítsa, szólítsa fel a bankot a tisztességtelen feltételek alapján túlzott mértékben beszedett összegek visszafizetésére, és a kamatlábat a múltra és a jövőre nézve oly módon számítsák ki újból, hogy az elsődlegesen a 6 havi EURIBOR referenciaindex 1,5 százalékponttal megnövelt értéknek, másodlagosan pedig a kölcsönszerződés megkötésekor előírt 7,4%-os fix kamatlábnak feleljen meg.
- 5 A törvényszék a 2018. január 23-i polgári ítéletével részben helyt adott e keresetnek oly módon, hogy a hitelszerződés 5. cikkében foglalt feltétel semmisségét kizárólag abban a részében állapította meg, amely a változó kamatláb kialakításának mechanizmusára vonatkozik, vagyis amely szerint az „érvényes kamatláb a [B.] üzlethelyiségeiben kifüggesztett változó referencia-kamatláb[nak] [felel] meg”, és megállapította a 2.6., 2.10a. és 2.11. cikk semmisségét. Ezenfelül megállapította, hogy a hitelszerződés 2.10b. cikkében foglalt feltétel semmis abban a részében, amelyben előírja, hogy a hitelező a szerződésben megjelölt referenciaindexek, vagyis a LIBOR/EURIBOR indexek alapján csak jogosult, nem pedig köteles a változó kamatláb felülvizsgálatára.
- 6 Ezenfelül a törvényszék felszólította a bankot arra, hogy tisztázza a hitelszerződés kamatokkal kapcsolatos feltételét oly módon, hogy a kamatok alkotóelemeit és mértékét az 1,50 százalékpont (a szerződés 5. cikkében előírt kamatmarzs) + 6 havi EURIBOR képlettel határozza meg. Emellett megállapította, hogy a kamatok módosítása kizárólag a 6 havi EURIBOR

referenciaindex alapján történhet úgy, hogy a bank kamatmarzsa fix és az kizárólag a felek írásbeli megállapodásával módosítható.

- 7 A törvényszék az alperes bankot arra kötelezte, hogy fizesse vissza a tisztességtelen feltételek alapján – a törvényszék által elfogadott képlet alkalmazásával számított összeghez képest – túlzott mértékben beszedett valamennyi összeget.
- 8 A törvényszék – annak megállapítását követően, hogy tisztességtelen jellegű az a feltétel, amely lehetővé teszi a bank számára, hogy átlátható szempontok hiányában, egyoldalúan módosítsa az érvényes kamatlábat – rámutatott arra, hogy a szóban forgó feltételnek az említett megállapításból eredő jogkövetkezmények meghatározása nélkül történő eltávolítása gyakorlatilag abban az értelemben módosítja a szerződést, hogy a kamatlábak a hitel első évében érvényes kamatlábakkal egyező mértékben kerülnek rögzítésre, így a szerződés különösen előnyössé válik a szolgáltató számára, ami az esetleges tárgyalásokat előreláthatólag sikertelenségre ítélné. Ezenfelül valamely fix kamatláb meghatározása a szerződés felek megállapodásával ellentétes módosításának minősülne, mivel a felek változó kamatlábban állapodtak meg.
- 9 A törvényszék a Bíróság Banco Español de Crédito ítéletére (C-618/10), Unicaja Banco és Caixabank ítéletére (C-482/13) és Jörös ítéletére (C-397/11) hivatkozva rámutatott arra, hogy az abszolút semmisség pusztá megállapítása következtében a kamatok változását illetően a szerződésből kikerült a változó kamatok kiszámításának minden érvényes módszere, ami kétségesse teszi a szerződés fennmaradását, és rámutatott arra is, hogy nem biztosítaná a jogvita eredményes és tényleges megoldását új tárgyalás megindítása a felek között, mivel e tárgyalás sikertelensége esetén a felek újból bírósághoz fordulnának.
- 10 Mivel a törvényszék ezen összes megfontolás alapján úgy ítélte meg, hogy a bíróságnak a tisztességtelen elemek helyesbítésére/eltávolítására irányuló „beavatkozása” kell, hogy elsőbbséget élvezzen, és ez szükséges a szerződéses egyensúly helyreállításához, az O. G. n. 21/1992 9³. cikke g) pontja 1. alpontjában, valamint az O. U. G. n. 50/2010 37. cikkének a) pontjában foglalt rendelkezések analógia útján történő alkalmazása mellett döntött amiatt, hogy a szerződés megkötésének időpontjában nem volt hatályban olyan nemzeti rendelkezés, amely szabályozta volna a kamatlábaknak a jelzáloggal fedezett hitelszerződésekben történő meghatározása módszerét.

Az alapeljárás feleinek fontosabb érvei

- 11 A. A. A. úgy véli, hogy a kamatok meghatározásának módjával kapcsolatos feltételek – a változó kamatlábra vonatkozó részükben – tisztességtelen jellegűek, mivel a kamatlábak ezen alkotóeleme révén a bank önkényesen módosíthatja a kamatok összegét, így e feltételek sértik a fogyasztó jogos érdekeit.

- 12 A fellebbező bank lényegében azt adja elő, hogy a törvényszék a számítási képletet a hitel teljes futamidejére nézve módosította, ezzel pedig teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a feleknek a szerződés megkötésekor fennálló szándékát, így túlterjeszkedett a saját hatáskörén, és figyelmen kívül hagyta a Bíróság újabb ítélkezési gyakorlatát, különösen a Banco Español de Crédito (C-618/10) ügyben hozott ítéletet. A fellebbező bank úgy ítéli meg, hogy az aktusok szimmetriájának elvéből az következik, hogy a szerződésből eredő kötelmi jogviszony módosítása kizárólag szerződés útján történhet, az ilyen jogviszonyt a bíróság nem módosíthatja. Ezenfelül álláspontja szerint az elsőfokú bíróság határozatát tévesen alapozta az O. G. n. 21/1992 9³. cikke g) pontja 1. pontjában foglalt rendelkezésekre és az O. U. G. n. 50/2010 rendelkezéseire, mivel azok a hitelszerződés megkötésének napján nem voltak hatályban.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 13 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a Bíróság fent említett ítélkezési gyakorlata alapján a nemzeti bíróságok eltérően értelmezték és alkalmazták a 193/2000. sz. törvénynek a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdését átültető 6. cikkében foglalt rendelkezéseket, így szükségessé vált ez utóbbi cikknek a Bíróság általi értelmezése, hogy meg lehessen határozni azokat a jogkövetkezményeket, amelyek valamely olyan feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából erednek, amely feltétel a hitel második évétől kezdve alkalmazandó, változó kamatok számításának módszerét határozza meg az első évben fix kamatozású, míg a következő években változó kamatozású hitelre vonatkozó szerződés keretében.
- 14 A nemzeti jog alapján valamely feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása minden esetben az abszolút semmisség szankciójával jár. A nemzeti ítélkezési gyakorlatban azonban eltérnek az álláspontok arra vonatkozóan, hogy e szankció milyen jogkövetkezményekkel jár a szerződő felek jogviszonyára nézve, különösen pedig a kamatszámítás módszerének a jövőre nézve történő meghatározására.
- 15 **Az egyik álláspont alapján** a változó kamatok számítási módszerét szabályozó feltétel tisztességtelen jellegének megállapításáról szóló határozatok arra készítetik a feleket, hogy a kamatszámítás új módszerének meghatározását célzó tárgyalásokat folytassanak. Ezen álláspont szerint tehát a feleknek jóhiszeműen és ténylegesen, valamint eredményesen kell megtárgyalniuk a szóban forgó feltételt ahhoz, hogy a felek által megkötött szerződés fennmaradhasson.
- 16 Az e megoldást támogató bíróságok úgy ítélték meg, hogy a nemzeti szabályozás és a 93/13 irányelv sem teszi lehetővé, hogy a bíróság beavatkozzon a felek szándéka alapján létrehozott megállapodásba, és módosítson valamely feltételt. E bíróságok álláspontja szerint tehát a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, különösen a Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélettel kifejezetten ellentétes a felek

megállapodásának a bíróság általi kiegészítése, mivel a felek az összes szerződéses feltételt szabadon határozhatják meg.

- 17 A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően a szóban forgó irányzat egyes hiányosságaira hivatkozik. Először is, ezen ítéletek azért kifogásolhatók, mert nem tisztázzák, hogy fenntartható-e a hitelszerződés, ami ellentétes a Bíróság által a Jörös ítélet 48. pontjában tett megállapítással. A felek arra való felhívása, hogy tárgyalásokat folytassanak, késlelteti annak tisztázását, hogy a szerződés fenntartható-e.
- 18 Másodszor, a jogvita nem zárul le jogerősen annak ellenére, hogy az eljárás megindítása éppen a felek közötti jogvita rendezését szolgálja. Ugyanis nem zárható ki, hogy a tárgyalás megrekedése esetén a felek újból a bírósághoz fordulnak, hogy az állapítsa meg a kamatszámítás módszerét. Hasonló helyzetekben az eljáró bíróságok a kereseteket azzal az indokolással utasították el, hogy egy adott szerződésnek a felek akarategységéből kell erednie, azt a bíróság nem írhatja elő. Ebben a helyzetben kérdőjelessé válhat a hitelszerződés fennmaradása, mivel érdek hiányában a szolgáltató kötelezettségei okafogyottá válnának.
- 19 Harmadszor, a szóban forgó ítélezési irányzattal szemben abban az esetben, ha az ítélet meghozatalának időpontjában nincs érvényes kamatszámítási módszer további kritikaként az fogalmazódik meg, hogy a bíróság számára nehézséget okoz azon kamatok számszerűsítése, amelyeket a tisztességtelen feltétel alapján túlzott mértékben fizettek meg, és amelyeket vissza kell téríteni. Egyes bíróságok arra hivatkozva utasították el a visszatérítés iránti kérelmeket, hogy azokat lejárát előtt nyújtották be, mivel úgy ítélték meg, hogy szerződésen alapuló számítási képletre van szükség, míg más bíróságok azt kérték a felektől, hogy a szerződést kiegészítő olyan okiratot írjanak alá, amely a szerződéskötés időpontjától kezdve érvényes és az előző időszakra is alkalmazható számítási módszert tartalmaz.
- 20 Egyrészt tehát a Bíróság ítélezési gyakorlata rögzíti a tisztességtelen feltétel alapján teljesített szolgáltatások visszatérítéséhez való jogot (a Gutiérrez Naranjo ügyben hozott ítélet), másrészt pedig a nemzeti jog értelmében az abszolút semmisség megállapításának jogkövetkezménye a felek között a szerződés aláírását megelőzően fennálló helyzet helyreállítása a tisztességtelen feltétel alapján megfizetett összegek visszatérítése révén.
- 21 Negyedszer, a gyakorlatban azok az ítéletek, amelyek értelmében a feleknek tárgyalásokat kellett folytatniuk, ezt a kötelezettséget a rendelkező részben nem tartalmazták, az kizárólag az ítélet bevezető részében található meg, és nem tartalmaztak olyan egyértelmű referenciaértékeket, amelyek körülhatárolják a tárgyalások témakörét (tervezett időtartam, ütemezés, figyelembe veendő elemek, szankciók).
- 22 **Egy másik álláspont alapján** a bíróság megállapítja a kamatokkal kapcsolatos feltétel tisztességtelen jellegét és előírja a szerződés kiigazítását azzal, hogy a hitel

második évétől kezdve, vagyis a fix kamatmarzs előírásával érintett időszak végét követően olyan kamatszámítási képletet kell alkalmazni, amely szerint a hitel második évétől kezdődően alkalmazandó fix kamatmarzshoz hozzá kell adni a hitelfelvétel pénznemére érvényes – LIBOR/EURIBOR – referenciaindexet.

- 23 Az ezen irányzatot követő bíróságok úgy ítélték meg, hogy a feltétel kizárólag abban a részében tisztességtelen, amelyben nem átlátható, változó paraméterről rendelkezik, abban a részében viszont nem tisztességtelen, amelyben százalékban megállapított és mindkét fél által elfogadott, fix kamatmarzsot ír elő. Ezek a bíróságok – mivel úgy ítélték meg, hogy annak pusztán megállapítása, hogy a felek megállapodásának kamatokkal kapcsolatos rendelkezései abszolúte semmiesek, azzal járna, hogy annak ellenére, hogy a felek változó kamatlábat kötöttek ki, a szerződés e kamatláb változásával kapcsolatban érvényes módszert már nem ír elő, ami a szerződés fenntarthatóságát veszélyeztetné, és a felek újbóli tárgyalása nem biztosítaná a jogvita eredményes és tényleges rendezését – fix kamatmarzsot vettek alapul, amelyet objektív, átlátható és ellenőrizhető paraméterrel (EURIBOR/LIBOR) egészítettek ki, ezáltal fenntartva a kamatok változó jellegét.
- 24 Ezek a bíróságok – annak érdekében, hogy igazolják a fix kamatmarzshoz hozzáadandó, valamely konkrét változó elem megjelölését – olyan rendelkezéseket vettek alapul, amelyek a szerződéskötést követően léptek hatályba, vagyis az O. G. n. 21/1992 9³. cikke g) pontjának 1. alpontját és az O. U. G. n. 50/2010 37. cikkének a) pontját, amelyeket analógia útján alkalmaztak. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy ezek a rendelkezések nem relevánsak a jogvita szempontjából, és a hitelszerződés megkötésének napján a nemzeti jogban nem léteztek a felek által megkötött szerződés bíróság általi kiigazíthatóságát szabályozó normák.
- 25 Más bíróságok a felek szándékát az eredeti okiratból kiindulva „értelmezték” és úgy ítélték meg, hogy a kamatok összetételében az EURIBOR/LIBOR a hitelnyújtás pénznemétől függően változó érték, mivel ésszerűen úgy lehet érteni, hogy a felek „a bank üzlethelyiségeiben kifüggesztett változó referencia-kamatlábbal” a havi Euribor indexre utaltak.
- 26 Ez az álláspont is kifogásolható, mivel először is a szóban forgó hitelszerződés megkötésekor a román jogban nem létezett olyan szabály, amely lehetővé tette volna, hogy a bíróság a kamatszámítási módszerekkel kapcsolatos feltétel újbóli megfogalmazásával kiigazítsa a szerződést. Másodsor, abban az időpontban olyan, a változó kamatláb meghatározásának módjával kapcsolatos diszpozitív rendelkezések sem léteztek, amelyekre a bíróságok a Bíróság ítélkezési gyakorlatával (Kásler és Káslerné Rábai ítélet) összhangban hivatkozhattak volna. Harmadsor, a bíróságok gyakorlati nehézségekbe ütköznének, mivel különböző értékek (1 havi, 6 havi, 12 havi EURIBOR/LIBOR) közül kellene választaniuk és nehézséget jelentene számukra annak igazolása, hogy miért az egyik vagy másik értéket választották.

- 27 **Egy harmadik álláspont szerint** a hitelfolyósítás második évétől kezdve alkalmazandó kamatok meghatározásának mechanizmusával kapcsolatos feltétel részleges (a nem átlátható változó elemre vonatkozó) semmisségének megállapítását követően egyértelművé kell tenni, hogy a kamat kizárólag olyan fix kamatmarzsból áll, amely fennmarad.
- 28 Az ezen ítélkezési irányvonal keretében alkalmazott érvelés szerint a kamatszámítási módszer meghatározása keretében a fix kamatmarzst szabályozó feltételt nem érvénytelenítették, ezért az nem módosítható és a szerződésből nem is távolítható el. Kizárólag azt a szerződéses mechanizmust kell eltávolítani, amelynek alapján az említett fix kamatmarzshoz a bank belső és egyoldalú szándékával meghatározott kamatmarzst adnak hozzá. A szerződést ezért az abban elfogadott fix kamatmarzs alkalmazásával továbbra is anélkül lehet teljesíteni, hogy az a fogyasztó számára bármilyen sérelmet okozna.
- 29 Következésképpen a szerződés – még akkor is, ha *de facto* fix kamatozású szerződéssé alakul át – ebben a formában továbbra is fennmaradhat, amennyiben megfelel a felek szándékának, nem tisztességtelen és megfelel a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatának, amely szerint a tisztességtelen feltételeket el kell távolítani és a többi feltételt változatlanul fenn kell tartani, amennyiben a szerződés továbbra is fennmaradhat anélkül, hogy a bíróság beavatkozna a kamatláb meghatározásának mechanizmusába.
- 30 **Egy negyedik álláspont szerint** a hitelnyújtás második évétől kezdve alkalmazandó kamatok meghatározásának mechanizmusával kapcsolatos feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően a kamatláb rögzítésének az első évben alkalmazandó módszerével kapcsolatos feltétel továbbra is alkalmazandó.
- 31 Ezen elszigetelt álláspontot az igazolja, hogy az eljárás felei által megkötött hitelszerződésben a kamatokkal kapcsolatos egyetlen egyértelmű utalás az első évben alkalmazandó, fix százalékos mértékben meghatározott kamatlábakra vonatkozik, így kizárólag ezek a kamatlábak írhatók elő a fogyasztó terhére, mivel a fogyasztó azokról a hitelszerződés megkötésétől kezdve tudomással bírt, és azokat a szerződéses jogviszony létrehozásakor jóváhagyta.
- 32 Ez a megoldás azonban egyrésztől amiatt kifogásolható, hogy kizárólag a szerződés első évre vonatkozóan megállapított kamatokat rögzíti, másrésztől pedig amiatt, hogy a szerződésbe történő beavatkozást és a kamatok változó jellegének megszüntetését feltételezi.
- 33 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a bíróságok olyan helyzetek elemzését célzó szakmai találkozóján, amely helyzeteket illetően nincs egységes gyakorlat, arra a következtetésre jutottak, hogy a bíróság nem avatkozhat be a szerződésbe.